

Titchener (1867–1927), Wundt'un sadık bir takipçisi olmasına karşın, sistemi kökten değiştirdi ve yapısalcılık (*structuralism*) adı altında kendi yaklaşımını geliştirdi. Wundt'un yolundan giderek bilincin parçalarından ya da atomlarından bilincin kendisine ulaşmayı hedefledi. Titchener'e göre de, psikolojinin ana konusu bilinç deneyimleri ve yaşantılarıdır. Bilinci, belirli bir zamanda var olan yaşantılarımızın, deneyimlerimizin tamamı şeklinde tanımlamıştır. Zihni ise bizim ömrümüz boyunca biriken yaşantılarımızın toplamı olarak ele almıştır. Bilincin bir anda ortaya çıkan zihinsel süreçleri, zihnin ise bu süreçlerin tamamını kapsamayı dışında, zihin ve bilinç birbirine benzerdir. Titchener'in iç gözlemi Wundt'unkinden tamamen farklıdır. Daha çok parçalar üzerine vurgu yaparken, hocası Wundt bütün üzerinde durmuştu.

Titchener temelde üç bilinç durumu varlığına inanmaktaydı: duyumlar, imgeler ve duygusal durumlar. Duyumlar algının temel unsurlarıdır. Ses, koku ve görüntülerle fiziksel nesnelerin neden olduğu deneyimlerle ortaya çıkarlar. İmgeler düşüncelerin elemanlarıdır. Duygular ise sevgi, nefret, mutsuzluk gibi yaşantılardır. Bunlara ek olarak da, nitelik (elemanı diğerinden ayıran özellik), yoğunluk (bir duyumun parlaklığı ya da gürültüsü), süreklilik (duyumun zaman içinde seyri) ve belirginlik (bilinçli bir deneyimde dikkatin rolü) gibi özellikleri de bilinçli deneyimlere eklemiştir. Duyumlar bu dört ana özelliğin tümüne sahipken, duygular üçüne sahiptir. Duygular belirginlikten yoksundur. Sonuçta, bilinen tüm bilinçli süreçler bu kategorilerden birine indirgenebilir. Aşağıdaki metin Titchener'in *A Text Book of Psychology* (1909) alınmıştır:

"Bilinç hangi sözlüğe başvurursanız vurun, pek çok anlamı olan bir terimdir. Bu kelimenin iki prensip kullanımını ayırmak yeterli olacaktır. Birincisinde bilinç ruhun kendi süreçlerinin, işleyişinin farkında oluşu anlamındadır. Sağduyu açısından bakıldığında ruhun tıpkı düşünen, hatırlayan, seçen, muhakeme eden, beden hareketlerini yönlendiren bir iç ben (inner-self) olması gibi, bilinç de bu düşünce ve idarenin iç bilgisidir (inner knowledge). Siz bir sınav sorusuna verdiğiniz cevabın doğruluğunun, hareketlerinizdeki sakarlığın bilincinde (farkında)siniz. Öyleyse, bilinç daha fazla bir şeydir, bilinç "bir insanın ruhundan neler geçtiğinin algısıdır", bilinç ruhun, düşüncelerine ve duyumlarına sahip olduğu dolaysız bilgidir.

İkinci anlamda bilinç ile ruh arasında, “bilinçli” ile “zihinsel” arasında fark gözetilmemiştir. Zihinsel süreçlerin devam etmesi şartı ile bilinç orada mevcuttur; duygunun bilincindeyim demek aslında sadece o duyguyu hissediyorum demektir. Bir duyguya sahip olmak bilinçli olmaktır ve bilinçli olmak bir duyguya sahip olmaktır. Bir iğne batmasının bilincinde olmak, sadece duyuma sahip olmaktır. Bu tanımlamalardan ilkinin reddetmek zorundayız. Bilinci ruhun kendisinin farkında oluşu olarak tanımlamak sadece gereksiz değil, aynı zamanda yanıltıcıdır da. Bu kullanım gereksizdir, çünkü daha sonra göreceğimiz gibi, bu farkındalık dış dünyanın gözlenmesiyle aynı türde bir gözlem meselesidir. Bu yanıltıcıdır, çünkü bu fikir ruhun bir süreçler akışı olmak yerine kişisel bir varlık olduğunu akla getirir. Ne zaman bireyin hayatı boyunca ortaya çıkan zihinsel süreçlerin bütününden bahsedecek olsak, o zaman ruhtan konuşacağız. Ne zaman verilen mevcut zamanda, “şimdi”de, “hali hazırda” ortaya çıkan zihinsel süreçlerin bütününden bahsederseniz, o zaman bilinçten konuşacağız. Bu nedenle psikolojinin çalışma konusu ruh olmasına rağmen, psikoloji çalışmalarının dolaysız nesnesi daima bilinçtir. Mutlak anlamda biz aynı bilinç halini iki kez üst üste asla gözleyemeyiz, ruhun akışı devamlı sürer, asla geri dönmeyiz. Psikofizik paralellik ilkesi iki dizi olayı ifade eder, sinir sistemindeki süreçler ve zihinsel süreçler. Bunlar tam bir uygunluk içerisinde, birbirine karışmadan, yan yana, kendi rotalarında ilerler. Biri diğerinin sebebi olamaz. Buna karşın bizler zihinsel durumları bedene, sinir sistemine ve ilgili olduğu organa başvurarak açıklarız. Sinir sistemi zihnin sebebi değildir, ancak onu açıklar. Tıpkı yolculuğumuz boyunca bırakmadığımız bir ülkenin haritası gibi... Zihinsel süreçler fiziksel olayların tüm dizisini karşılamaz. Sinir sistemindeki belli parçalara karşılık gelirler. Gerçekte eğer biz ruhu (zihni) bedenle açıklamayı reddediyorsak, aynı derecede yetersiz ve tatmin edici olmaktan uzak iki alternatiften birini kabul etmek zorundayız: ya zihinsel deneyimin basit bir tanımına bağlı kalacağız ya da bilince süreklilik ve tutarlılık kazandırmak için bilinçdışı bir zihin icat edeceğiz. Bizler psikolojiyi bilimsel yapmak için zihni tasvir etmekle kalmamalı, ayrıca onu açıklamalıyız...”